

Z PRAVODAJ

..... MNV LIPTÁL

červen - srpen 84'

Vznik JZD

Rok 1958 se stal důležitým mezníkem v rozvoji naší obce. Část pokrokových zemědělců pochopila, kde je jejich místo a dne 28.8.1958 se sešli přihlášení zemědělci k ustavující schůzi, na níž bylo JZD v Liptále založeno. Schůzi tehdy řídil předseda MNV s. Karel Frýdl a zúčastnili se jí také zástupci ONV, OV KSČ, výbor KSČ v Liptále. Přítomní byli též zástupci Lipty Liptál.

Do představenstva byli zvoleni: Jan Daňa, čp. 263 - předseda, Josef Vaculík, čp. 25, Josef Šimek, čp. 268, Ludmila Danová, čp. 65, Zdeněk Mrlina, čp. 57, Stanislav Pivoda, čp. 169, Karel Mrnušík, čp. 230, do revizní komise byli zvoleni: Jan Vychopen, čp. 228, Věra Geržová, čp. 134, František Vodák, čp. 77, členy se stalo 20 zemědělců, 27 kovoze-
dělců.

Brzy po ustavující schůzi bylo přikročeno ke společnému hospodaření. Za pomoci STS bylo zaseto prvních 21 ha obilí. Dále bylo přikročeno k adaptaci hospodářských budov u zámku na ustájení dobytka v říjnu 1958. Postup prací urychlovaly brigády organizované VO KSČ, takže v dubnu 1959 byl uskutečněn svod dobytka ke společnému ustájení v adaptované budově u zámku, kde bylo umístěno 30 krav a 40 jalovic. Počáteční problémy s dojením a krmením časem ustaly a začaly se prokazovat výhody společného ustájení.

JZD hospodařilo na 142 ha zemědělské půdy, z toho bylo 103 ha orné půdy. Orba se uskutečňovala pásovým traktorem STS, jinak koňskými potahy, kterými se také zajišťovalo setí. Kromě toho byl zřízen nový traktor Z 25. Bylo zaseto 14 ha pšenice, 9 ha rži, 18 ha ovsa, 2,5 ha kukuřice, 6 ha brambor. Celková sklizeň pšenice činila 226 q, rži 155 q, ovsa 190 q, 360 q brambor, což značí tyto výnosy: pšenice 16,14 q, rži 17,2 q, ovsa 10,5 q, brambor 60 q. Tyto výnosy se v podstatě opakovaly po řadu dalších let. Vyplácela se PJ 10,- Kčs a 1,5 kg obilovin jako naturálie za PJ.

V roce 1959 přistoupilo do družstva dalších 13 členů a družstvo získalo 54 ha zemědělské půdy. Dobrých výsledků dosáhlo JZD v živočišné výrobě, kdy mělo 90 ks hovězího a 94 ks vepřů. V roce 1959 zakoupilo družstvo nákladní automobil, další traktor, vlečku, pluh, další nářadí. V roce 1960 se hospodaření zlepšilo a bylo dosaženo těchto výnosů: pšenice 20,31 q, rež 20,77 q, ječmen 24,8 q, oves 22q, brambory 58q. Bylo vypláneno již 15 Kčs na PJ a 1,5 kg naturálií.

V roce 1964 se stává předsedou družstva František Váňa. Od té doby se začíná s prvními kroky v přidružené výrobě, bedničky na ovoce, bižuterie z koženého odpadu, širítašek, výroba žebřů, apod. Ženy pracující v přidružené výrobě v době špičkových prací se pravidelně zúčastňují prací na senách, vežních, při rozhazování chlévské mrvy či hnojiv. Pod vedením nového zootecnika s. Piliškastoupá i doживost krav v JZD a toto se řadí na 1. místo v okrese. Postupně se začínají zvedat výnosy a do družstva přicházejí mladí lidé. Průměrná doживost tehdy činila 3 155 litrů, dodáno bylo 222 000 litrů mléka, 557 q obilí, 581 q masa. Přírůstky u telat činily 0,986 kg, tržba na 1 ha 49 000 Kč. Odměny pracovníků dosáhly 1,750.000 Kčs a družstvo mělo celkový zisk 1,861,000 Kčs. Pomalu se začíná připravovat sloučení družstev Vsetín, Lhota a Liptál.

L. Uhrástecká
kronikářka obce

X X

10 let společné práce

Rok 1974 se stal důležitým mezníkem v rozvoji JZD Svornost. Na základě dlouhodobé okresní koncepce, která vycházela ze závěrů XIV. sjezdu KSČ, se konaly koncem roku 1973 přípravné schůze v JZD Vsetín, JZD Lhota u Vsetína a v JZD Liptál, aby daly oficiální slovo k nastoupení vyššího stupně socializace, k vytvoření ekonomického celku.

Po několika zasedáních v JZD Liptál a v JZD Lhota u Vsetína, dochází ke konečnému sjednocení názorů, že jediná cesta, jako dokončit socializaci a zabezpečit další rozvoj zemědělské výroby je nevyhnutelná integrace.

26. dubna 1974 se schází ustavující schůze JZD Vsetín, JZD Lhota a JZD Liptál, jejímž usnesením platným od 1.5.1974 vzniká JZD - ekonomický celek "S v o r n o s t" se sídlem v Liptále.

Počátky nastoupené spolupráce nebyly lehké, mnohé problémy si vytvořili samotní funkcionáři původních družstev. Avšak s úsilím bylo to, že drtivá většina družstevníků neztrácela budovatel-
ský elán. V krátké době se podařilo dosocializovat zájmovou oblast JHR v celé působnosti ekonomického celku Svornost.

Společně jsme uzavřeli 6. pětiletku s velmi úspěšnými výsledky, kdy hrubá zemědělská produkce byla splněna na 116 procent a rostlinná produkce na 102 procenta.

V současné době naplňujeme úkoly a cíle 7. pětiletky. Naše dosavadní výsledky by nás měly zavazovat k úspěšnému překročení hlavních výrobních i ekonomických ukazatelů celé 7. pětiletky. Naším společným úkolem je zvyšovat výrobu ve všech úsecích naší činnosti, vytvořit podmínky pro jistotu a spokojený život našich družstevníků i spoluobčanů.

K tomu všem družstevníkům přeji mnoho zdraví a mnoho radosti z dosud vykonané práce. Vám všem děkuji za dosavadní dobré výsledky.

ing. Jan Cuha
předseda JZD Svornost
Liptál

Od těžkých začátků

Vracíme se ve vzpomínkách do roku 1957, kdy vzniklo většinové JZD Vsetín, a do roku 1958, kdy vzniklo JZD Lhota a JZD Liptál. Od založení až do dnešního dne to nebylo období jednoduché. Pamětníci vědí, že k zakládání a rozšiřování družstev byly vysílány politické brigády, které přímo v obcích jednaly se všemi soukromě hospodařícími zemědělci o vstupu do JZD. Byla to nesmírně náročná práce, při které byli členové politických brigád spolu se zástupci okresních orgánů doslova nenáviděni a mnohdy byly na jejich hlavy svolávány nejhorší "boží pomsty".

Založením družstev nebylo překonáno konzervativní smýšlení některých lidí a jejich nedůvěra v hospodaření na společném. Vzpomínky na počátky hospodaření JZD je třeba uvést zejména pro ty, pro které se nyní stalo družstvo garantem sociálních jistot se slušnou životní úrovní. Neboť výsledky našeho družstva se postupně zlepšovaly a dnes na úseku živočišné výroby se řadí k předním družstvům v okrese.

Rostlinná výroba

Při plnění úkolů na úseku rostlinné výroby je třeba uvést, že se zvýšily nároky na mechanizační práce a jejich kvalitu. Vzhledem k tomu, že lidská práce byla z velké části nahrazena prací strojů, značně stouply nároky na ty družstevníky, kteří zemědělskou mechanizaci obsluhují. Zde skutečně platí staré přísloví, že "jak zaseješ, tak také sklídíš", ale toto přísloví nabývá platnosti jedině v tom případě, když drahá a výkonná technika na zemědělském úseku bude obsluhována a řízena lidmi, kteří jsou výsoce odborně fundovaní a každý z nich má vypěstovaný pocit osobní odpovědnosti ke kvalitnímu provedení každé práce.

Živočišná výroba

Družstvo dosahuje vysoké užitkovosti na jednu ustájenou krávu, výrobně je zaměřeno na výrobu mléka a odchov mléčných telat. Po plemenářské stránce provádí JZD zušlechťovací křížení českého strakatého skotu s plemenem ayshir a dále pak plemenem holštýnským. Chov ovcí byl předán do JZD Přehrada.

Úsek investiční činnosti za 10 let bylo vybudováno nebo rekonstruováno: -dostavba kravínu k 200

- mycí rampa Lhota
- seník u K 200 Liptál
- rekonstrukce dílen a kravínu v Rokytnici
- vybudování bezprašných komunikací a nádvoří

Úsek mechanizace a služeb: -z limitujících mechanismů bylo za 10 let pořízeno: -Št 180

- nákladní auto Tatra s adaptérem
- nakládače
- secí stroje
- kombinátory
- kombajny

Z rozhodujících strojů družstvo vlastní: 26 ks traktorů kolových
4 ks traktorů pásových
13 ks nákl. aut
2 ks autofekále
1 ks autojeřáb
4 ks nakládače samochodné
4 ks kombajnů
11 ks osobních aut
2 ks samochodných řezaček
2 ks mačkače píce

Spolupráce s podniky a využívání služeb: veterinární služby
plemenářské služby
agrochemický podnik
STS
mlékárny
masný průmysl

Víte, že

- nejvyšší doživost je docilována na K 102 Liptál a činila v roce 1983 na jednu ustájenou krávu 4 128 litrů?
- nejvyššího výnosu u obilovin bylo dosaženo v roce 1983 a to 32,7 q na 1 ha?
- pěstírna hub vypěstuje ročně asi 75 q hlívy?
- od roku 1974 ztratilo JZD v důsledku stavební činnosti jiných investorů 24 ha nejlepší půdy?
- na jeden traktor připadá v JZD 39 ha půdy?
- družstvo těží ročně cca 3500 plm dřeva v celkové produkci cca 900 000 Kčs?
- JZD chová pouze 7 koní pro potřeby lesní výroby?
- JZD vyrobí ročně 752 000 ks svíček v hodnotě 3 800 000 Kčs, na které spotřebuje 900 q surovin?

- podomáckým způsobem se vyrobí cca 380 000 ks tašek v hodnotě cca 6 000 000 Kčs?
- družstvo vaří v závodní kuchyni průměrně 165 obědů denně, jsou pak rozváženy na všechna střediska?
- od roku 1976 byla z prostředků družstva vyplacena částka 188 605 Kčs jako příplatek k nízkým důchodům pro členy?
- družstvo hradí měsíčně ze mzdových prostředků částku 4 200 Kčs na provoz mateřských škol?
- na rekonstrukci MŠ v Liptále poskytlo JZD částku 400 000 Kčs?
- výplata nemocenských dávek pro členy činí až 535 000 Kčs ročně?
- náklady na elektrickou energii činí ročně částku 1 mil. korun a náklady na pohonné hmoty částku cca 900 000 Kčs?
- náklady na vodu činí cca 100 000 Kčs ročně?

Informace pro JHR a ostatní drobné chovatele

Termíny výkupu vlny ve II. pololetí 1984:

Vlnu vykupuje ZSN Vsetín-sklad Lásky v době od 8,00 do 12,00 hod v těchto dnech: 6.7., 12.7., 13.7., 6.9., 7.9., 21.9., 28.9., 17.10., 18.10., 19.10., 8.11., 9.11., 15.11., 16.11., 6.12., 7.12., 13.12., 14.12., 14.9.;

1. Vlnu po střížích nechte nejméně 10 dnů rozloženou na vzdušném místě.
2. Oddělte zvláště rouna a kousky z hlavy, břicha a nohou.
3. Vlnu znečištěnou barvou nebo dehtem při střížích pečlivě vyberte a do výkupu nevozte!
4. Každý chovatel musí mít s sebou občanský průkaz.

Termíny výkupu telat krajským plemenářským podnikem ve Valaš. Meziříčí

Leskovec: 3.7., 17.7., 31.7., 14.8., 28.8., 11.9., 25.9.,
----- vždy od 9 do 10 hodin.

Batiboř: 9.7., 23.7., 6.8., 20.8., 3.9., 17.9.
----- vždy od 7 do 9 hodin.

Plnění dodávek masa a mléka JHR za I. pololetí 1984 ke dni 31.5.:

- 79,15 q masa
- 21 696 litrů mléka

Výkup sena

JZD Svornost se sídlem v Liptále vykupuje seno od JHR a drobných pěstitelů. Nákupní cena 80,- Kčs - 100,- Kčs za 1 q dle kvality sušeného sena. Dopravu zajistí JZD.

Informace o odchovu a nákupu jalovic

od drobných chovatelů a záhumenkářů

Koncem minulého roku, ale zejména v letošním roce se projevuje značná nabídka chovných jalovic od záhumenkářů a drobných chovatelů. Socialistické zemědělské organizace jako prakticky jediní možní odběratelé chovných jalovic po zkušenostech se zařazováním těchto jalovic do svých velkochovů, nejeví již zájem a brání se nákupu individuálně odchovaných jalovic.

Je tedy společensky nežádoucí, aby drobní chovatelé a záhumenkáři zaměřovali svoji činnost na odchov chovných jalovic, ale své možnosti chovu věnovali smluvnímu výkrmu jatečného skotu a ovcí, a tak naplňovali programové cíle společného programu NF, jejich organizací a národních výborů v Severomoravském kraji na léta 1982-1986, který v programovém cíli do roku 1986 stanoví v živočišné výrobě jen trvalý růst výroby masa a je vlastně rozpracováním vládního usnesení č. 314/81 o dokonalejším využití výrobních možností dorbných chovatelů a pěstitelů v podmínkách Severomoravského kraje.

Při požádání o inseminaci jsou drobní chovatelé a záhumenkáři upozorňováni na to, že odbyt ani březích jalovic nelze zajistit.

krajský plemenářský podnik
v Olomouci, J. Jabůrkové 1

Vyhláška o poplatcích za užívání veřej. prostranství

MNV v Liptále vydává ve smyslu § 39 odst. 2 píse, ena K, J zákona č. 69/1967 Sb. o národních výborech toto obecně závazné nařízení:

1. Na základě vyhlášky č. 67/66 Sb. MNV Liptál určuje poplatek za užívání veřejného prostranství.
2. Každý občan i organizace jsou povinni neprodleně oznámit MNV Liptál, že hodlají užívat nebo již zahájili užívání veřejného prostranství v KÚ Liptál k umístění stavebních, prodejních a skladovacích účelů či k účelu trvalého parkování motorových vozidel a ke skládkám všeho druhu, či provedení stavebních prací. Toto oznámení musí mít písemnou formu.
3. Veřejným prostranstvím podle tohoto nařízení jsou silnice, místní komunikace, odstavné pruhy, nádvoří budov MNV a ostatní plochy obklopující tyto prostranství, včetně břehů potoka, patřících do státní správy. V pochybnostech, zda jde o veřejné prostranství, rozhoduje MNV.
4. Každý uživatel veřejného prostranství je povinn platit poplatek počínaje dnem, kdy začalo užívání veřejného prostranství, až do doby, kdy poplatník /občan, organizace/ oznámil, že užívání veřejného prostranství skončilo, zařízení bylo odstraněno a prostranství bylo poplatníkem uvedeno do původního stavu /odstranění lešení, likvidace skládky, odvoz materiálu, zaházení výkopu, odstranění sutě, apod./.
5. Sazba poplatku
 - a/ Národní výbor stanovuje sazbu poplatku 2,- Kčs na 1 m² užívání veřejného prostranství a den. V případě, že poplatník neoznámí a nepožádá o souhlas, může MNV zvýšit užiteli sazbu poplatku až na dvojnásobek. Toto zvýšení může použít, překročí-li doba užívání veřejného prostranství lhůtu, na niž bylo užívání veřejného prostranství uloženo. /dokončení stavby, oprava nebo skládka materiálu/
 - b/ Při užívání veřejného prostranství k postavení cirkusů, lunaparků a ostatních akcí se stanovuje paušální částka 20,- Kčs za 1 den.

6. Sankce

Poplatník v případě, že neprovede písemné ohlášení užívání veřejného prostranství nejpozději do 3 dnů /v odůvodněných případech/, může být pokutován do výše 500,- Kčs.

7. Poplatník

Poplatník je občan, skupina občanů, organizace, kteří užívají veřejné prostranství způsobem uvedeným v této vyhlášce.

8. Úlevy či osvobození od placení poplatku MNV na základě vydaného stavebního povolení orgány ONV /stavba RD/ může upustit od vybírání poplatku z užívání veřejného prostranství na dobu 3 let ode dne zaházení či povolení stavby. U drobných staveb se povoluje maximální doba pro složení materiálu na veřejném prostranství na dobu 1 týdne. Tato lhůta platí také pro přechodné složení palivového dříví a uhlí.

9. Oznamovací povinnost a žádosti o slevu

Oznamovací povinnost je obsažena v bodě 4., pro poskytnutí slevy však není právní nárok a stavebník, občan, organizace, musí neprodleně o prominutí či poskytnutí slevy žádat kolkovanou žádostí /5,- Kčs/. MNV na základě žádosti sdělí poplatníkovi, za jakých podmínek je slevy či úleva poskytnuta.

10. MNV si vyhrazuje stanovit podmínky pro užívání veřejného prostranství uvedených v této vyhlášce. V případě nedodržení stanovených podmínek se ruší úleva či sleva. Toto obecně závazné nařízení vstupuje v platnost dnem 1.10.1980 po schválení PZ dne 29.8.1980.

Olga Srněnská
tajemnice MNV v Liptále

Zd. Gerža
předseda MNV v Liptále

Plán brigád NF

na 2. pololetí roku 1984

<u>Datum</u>	<u>Organizace NF</u>	<u>Odpovídá</u>
7.7.	ČSL, ČSS	s. Chmelař
14.7.	SSM	s. Londa
21.7.	Svazarm	s. Holík
28.7.	SPO	s. Hrbáček
4.8.	TJ Start	s. Výchopen
11.8.	ČSŽ, ČČK	s. Valchářová
18.8.	SCSP	s. Mach
25.8.	SVPT Lipta Liptál	s. Michálek
1.9.	ZO KSČ	s. Chrástecský
8.9.	MS Háj	s. Tomša
15.9.	ZO ČSŽ	s. Juřica
22.9.	TJ Start Lipta Liptál	s. Výchopen
29.9.	SSM, ČSL, ČSS	s. Londa

Informace TJ Start

TJ START Lipta Liptál v letošním roce hodlá dokončit úpravu cvičného hřiště pro mládež včetně zatravnění a zhotovení zábran, zábradlí apod.

VD Lipta Liptál zajistilo sehrání krejského kola /finále/ sportovních her členů kopané na hřišti v Liptále.

Oddíl kopané ukončil v měsíci červnu mistrovskou soutěž ročníku 1983-84 a jednotlivá družstva se umístila následovně:

muži - krajská soutěž - skupina D	8. místo
dorost - okr. přebor. - III. tř. skup. A	6. místo
žáci - " - skup. A	1. místo

Družstvo žáků oddílu kopané pod vedením J. Fendrycha se umístilo na 1. místě v okresním přeboru skupiny A a tímto si zajistilo účast na turnaji o postup do krajského přeboru. Turnaj byl sehrán 16.6.1984 v Zubří za účasti 5 žákovských družstev a družstvo žáků TJ Start Lipta Liptál se umístilo na 4. místě. Postup do krajského přeboru si zajistilo družstvo žáků z Valaš. Meziříčí. Jako odměnu obdrželi naši žáci kopací míč a diplom OV ČSTV Vsetín.

Výbor TJ Start Lipta Liptál tímto vyslovuje poďěkování s. Jaroslavu Fendrychovi za vzorné vedení žakovského družstva, dále rodičům, ZŠI, VD Lipta Liptál, s. Martě Gavendové, s. Heleně Běhulové a s. Janu Talašovi, s. Karlu Březáčkovi.

L. Černota
tajemník TJ Start

Užíváte správně léky?

Naše socialistická zdravotnická soustava zaručuje všem občanům bezplatnou léčebnou i preventivní péči. Zdravotníci se snaží, aby každý, kdo onemocní, byl vyšetřen a léčen podle posledních poznatků lékařské vědy a dostal takové léky, které mají maximální léčebný efekt a minimální vedlejší účinky. Někdy však snaha zdravotníků přichází nazmar, když pacient nedodrží rady lékaře, svévolně změni léčbu nebo nesprávně užívá předepsané léky.

Při užívání léků se pacienti nejčastěji dopouštějí těchto chyb: Antibiotika - penicilin, tetracyklin, oxymykoin, erytromycin apod. - neužívají v pravidelných intervalech, podcenují pravidelnost jejich užívání v noci a léky pak ztrácejí účinnost. Lékařem předepsané léky kombinují s alkoholem a důsledkem je neúčinná léčba, zvýšení tlumivého účinku některých léků a neuvědomují si, že kombinace některých léků s alkoholem může být smrtelná.

Léky, které mají užívat před jídlem, užívají po jídle a opačně, a to vede buď k pokažení žaludku nebo neúčinnosti léku. Léky se v domácnosti skladují na nevhodných místech, např. tam, kde na ně působí vlhko a světlo. Po určité době se léky kazí a jejich rozkladné produkty jsou pak neúčinné, škodlivé anebo mohou vyvolat i otrávu.

Často se stává, že pacienti kombinují léky, které jim předepsal lékař, s léky, které jim poradila sousedka nebo známí. Tyto svérázné kombinace jsou pro zdravého pacienta velmi nebezpečné a někdy mohou vyvolat i otrávu končící smrtelně.

Pacienti někdy rozebírají kapsle, v nichž jsou léky baleny /tetracyklin, indren, nitro-mack, apod./, protože se domnívají, že kapsle jsou vyrobeny z umělé hmoty a že se v zažívacím traktu nerozruší.

Toto balení má své opodstatnění a ochranný obal má chránit lék před stykem se žaludeční sliznicí a kyselou žaludeční šťávou. Mnoho pacientů užívá lék jen potud, pokud se necítí dobře. Jakmile se jejich stav zlepší, přestanou léky užívat.

Toto platí zejména o antibiotikách. Choroboplošné zárodky, proti nimž antibiotika užívali, se znovu rozmnoží a pak už není původní antibiotikum zdaleka tak účinné.

Uvedli jsme jen několik příkladů nesprávného užívání léků a chtěli jsme upozornit i na nebezpečí, které hrozí těm, kdo si sami ordinují anebo kombinují léky. Nepodcenujte toto nebezpečí a raději se vždy řiďte radami lékaře.

Podle odborných pramenů připravilo OZV OÚNZ Vsetín

2 000 svazků

Při základní škole v Liptále je zřízena také žakovská knihovna. V roce 1981 pod vedením s. učitelky Grygarové získala titul Vzorná školní knihovna Severomoravského kraje. Koncem letošního školního roku měla knihovna 2 000 svazků. Jsou to knihy odborné i zábavné, slovníky, atlasy, encyklopedie, časopisy. Nové knihy získáváme z prostředků MNV v Liptále a z Okresního pedagogického střediska ve Vsetíně.

Ve školním roce bylo do školní knihovny přihlášeno 191 čtenářů a knihovnicí, s. učitelkou Pechovou, bylo zaznamenáno 1 504 výpůjček. Knihovna je pro děti otevřena denně a hlavní činnost nespočívá v půjčování knih dětem domů. Žáci se pod vedením soudruhů učitelů mají naučit práci s knihou, s jejím doslovem, rejstříkem, sovníčkem, učí se hledat ve slovnících, atlasech, encyklopediích. V dnešní době, kdy dochází k maximálnímu rozvoji vědy a techniky, kdy člověk není schopen zapamatovat si tolik nových informací, je důležité, aby věděl, kde tyto informace hledat. A tento úkol nám pomáhá plnit naše žakovská knihovna. Zařadila se tak mezi první školy v okrese, v kraji, ale i v Československu.

Z provozních důvodů byla žakovská knihovna přestěhována do menší místnosti, ale i tak plní svůj úkol. Žáci sem chodí nejen v hodinách čtení, literární výchovy a jazyka českého, ale i v dějepisu, zeměpisu, občanské nauce, atd. Rádi sem přichází ve svém volném čase za zábavnou literaturou, prohlížejí si časopisy. Přicházejí sem psát i referáty, domácí úkoly, ke kterým potřebují odbornou literaturu.

Dvakrát v roce, v měsíci listopadu a v dubnu, zde proběhla výstavka sovětských knih spojená s jejich prodejem a výstavka dopisů a dárků od sovětských dětí. Uskutečnila se tu soutěž v recitaci a čtenářská soutěž "Která kniha mě nejvíce zaujala?".

E. Pechová

VALAŠKO LITERÁRNÍMA OČIMA

Na stránkách Zpravodaje bychom vás chtěli seznamovat se spisovateli našeho regionu. Odborníci diskutují o tom, zda za regionálního autora považovat toho, který se v daném regionu narodil, žil a pracoval a jeho dílo je tedy touto skutečností poznamenáno. Jiní považují za regionálního spisovatele i toho, který žije mimo region, ale jehož tvorba se regionu dotýká. Domníváme se, že čtenáře Zpravodaje by mohli zajímat spisovatelé obojího druhu.

"Člověka, jeho síly, i hodnotu jeho práce určuje z největší míry prostředí, v němž žije a se rozvíjí. Mně bylo v mládí dopřáno vyrůstat v podnětném kruhu nezapomenutelně vzácných lidí, v takovém prostředí, bez něhož by k napsání a výtvarnému vybavení této knížky sotva bylo došlo." To jsou slova

JANA KOBZÁNĚ

liptálského rodáka, jehož mnozí ze čtenářů pamatují. Narodil se 9. 7. 1901 v Liptále. Po svém otci, tesaři a řezbáři, který architektu Dušanu Jurkovičovi pomáhal při rekonstrukčních pracích dřevěných památných staveb, podědil výtvarné vlohy, a po svém staříčkovi, písmákovi, u něhož byl J. Kobzán na vychování, zase sklony k slovesnému projevu.

Po měšťance pracoval J. Kobzán u Thoneta ve Vsetíně, pak u Bati ve Zlíně. Třetím rokem 1. světové války přišel J. Kobzán do Prahy. Obklopilo ho prostředí dosud neznámé, národní památky a umělecká díla. Na umělecko-průmyslové škole studoval u profesora J. Schussera, V. H. Brunnera a u Fr. Kysely. Pak studoval na AMU u prof. Maxe Švabinského. V roce 1926 vyšla kniha O zbojníkoch a poklady. Měla úspěch u kritiky i u čtenářů. Čtyřicet svérázně pojatých dřevorytů svědčilo o jeho nesmírném talentu. Již ve 30. letech měl Kobzán soubor nových povídek, které porůznu otiskoval v časopisech. Ale přišla 2. světová válka a nebyl čas na dokončení knihy nazvané U počátků vod. Za 2. sv. války se stal spolupracovníkem štábu partyzánské brigády majora Murzána a jeho chaloupka na Soláni skýtala útočiště hladovým a raněným partyzánům. Z této doby pochází i řada portrétů našich i sovětských partyzánů.

Kniha U počátků vod je souborem povídek, legend, humorek a filozofických zamyšlení. Tato kniha vyšla až po smrti J. Kobzáně, zcela nedávno a mnozí čtenáři si ji zařadili do svých knihoven. Když Jan Kobzán uvažoval o jejím vydání, chtěl ji předložit čtenářům pod pseudonymem Janek Poanči a pod tímto jménem se s ním setkáváme také v této knize.

U POČÁTKŮ VOD

"...Vykládalo sa tak kdysi už hodnů chvílu, ogara Poanči tepru přišel. Parobci Škrabanečkovi vyšulali hned z podpěčí klátek, co měli na rubání dřev, a postavili mu ho doprostřed izby. Enom sa Poanči posadil, Škrabanečkova mladá mu nesla ukrojit si chleba: "Janku, ukroj si, z naší peci našeho chleba," praví. "Aby ešče nebylo konec světa!" Poanči sa pro mrav nechál napřed trochu pobízat, potom sa chopil pecna a noža. Julka povídá: "Ukroj si dokola!" "To bych nezda," odpírání Poanči. "Óhy! To bys šak byl chlap!" Tož ten si ušvačil pořádný vatre ...

On si, víte, dycky nosíval takové papírky a olůvko, a co sa kdy u Škrabanečků vykládalo, všecko zapisováł. Praúval, že z teho udělá knihu. Ažeto víte-knihu! Chlapi si teho dd prvšku moc nevšimali. Šak když sa mu chce, nech zapisuje. Časem si na ogara s papírkama zvykli, mohl psat, kolik sa mu líbělo! Šak byl zrozený také enom v chalupce, se Švančary, Dorčáky a Manáky byl z rodiny - a s ostatníma máloináč! Za pány a za "týma žhráci" sa nikdá velice nehrnul, mezi ně nikdá sa nemísil, ani sa za ně netlačil, tož chlapi kolikrát pániska aj před ním všelijak dodělávali a jich proklínali, v nicčem sa ho neostýchali. Pověděli kolikrát nejeden ledaco na sebe! Byli by sa potom aj četníci neco rádi /tak jak o pytlákoch a o flintách/ dozvěděli, ale nedostali z ogara nic!

Včil Poanči pojídá ten chléb, Julka mu praví: "Už sme ťa aj zpomínali. Staříček před chvílu vykládali takovú pěknú pohádku - henkaj naši ogaři pravíja - staříčku, to mosíte povědět, až k nám přide Poanči - on to zepíše!" Staříček si pokuřovali pod pecú. Kterýsi chlap, bylo jich na izbě už plno, sa obrátí na staříčka: "Staříčku, šak vykládejte ešče raz. Budeme počúvat všeci!" Staříček sa na svojem místě, na lavě pod pecú, zahýbali a zasmíli... Chlapi už byli nachystaní počúvat pohádku znova. Opřeli ruky do kolen, pospínali jich po klínch, nebo si nima podepřeli brady - a počúvali.

KDO VÍ PBOC PÁMBU DÁL jedným roviny a druhým hory? Jedným zem a druhým skaly. Proč jedným rozkoš a druhým motyku jak nám! Proč jedným pole obrácené k slunku a druhým od slunka-a ešče proti větrisku od Radhošča! "Vyptávali sa enom pro tú záminku.

"Snad přej kdysi tí první lidé si uzmyslěli, že rozjezdíja kopce na pagáček. Aj sa doteho dali. Jaká radost, že vođa rozjetú hlinu bere dolu, když kopcú ubýval! Šak sa môžete radovat, lidé bláhovi! Tu na jednem místě holá skala! Skala jak kopec zšíra aj zvyša - a z zpod skaly z díry vylézajú draci... Ludé měli co utekat, ledvá utekli!

Proti rýpání země a paší nájprvní sa postavili Vylaši. Aj první přišli na to, že modli sa nemodli, z prázdněj mise sa nenajíš, a ukázali, jak dělat chléb aj z teho kamena a ze dřeva. Robili ty dřevěné orgafě, brúsky, osélky, nosili to v svět a tak sa znova na kopcoch vyživilí, iného na kopcoch nebylo. Enom koze sa naučily šplhat po tých skalách, začala sa uchytať tráva, mech a znova sa uchytil leš. Prv sa proto aj zpívalo "pásli koze Valaši", né pásli ovce! Na pečetách starých sú aj kamzíci, jelani a kozli bradatí, ovečky a baranci až na novších!

Živačili sa ludkové na horách, jak sa dalo. Proto si ludkové naši vrchovi umíja ve všem sami poradit, umíja si kđeco třeba sami z ničeho udělat, jak málokery národ na světě. Ináč by byli dávno pomřeli hlady s zvěř by jejich kosti byla roztáhla, nebo by jich byli sežrali tí draci. Ale náš člověk aj tý udolál. Ešče sa z tých draků míšty nachodíja aj kosti. Takové obratle nebo zuby jak stolička na sedení. Nachodíja se podobné kosti aj z obrů."

"Kdo ví, lesti je to pravda všecko, že bývali draci a obři, nebo je báj?" "To sa ví, cosí aj bude přimhané, ale je v tom aj moc pravdy. Sú o tom knihy, "rozmyšlajú chlapi." Staříček Ušelíkovi z Vypusty, tí že pravívali: Tí, co psali, také lhali! Nevěřili ani bibliji, a protokolom. Věřili enom svojim rukám."

Jan Kobzán, malíř a spisovatel, je Liptalanům znám jako jeden ze zakládajících členů Souboru valašských písní a tanců. Členové tohoto souboru na Kobzáně rádi vzpomínají, dodnes podle jeho choreografie tancují Zbojnický tanec a na 1. Liptálských slavnostech 1970 byla odhalena busta Jana Kobzáně v parku před zámek. Dětství Jana Kobzáně umělecky ztvárnil spisovatel Oldřich Šulěr v knize O Janičkovi malerečkovi: Jan Kobzán zemřel 15. října 1959 ve Velkých Karlovicích. Pochován je na "Valašském Slavíně", u kostelíka ve skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm.

Pozvánka na

liptálské slavnosti 1984

Program: Sobota: 14,00 hod - otevření výstavy obrazů I. Jandory v zasedací místnosti NV v Liptále
20,00 hod - Zbojnický večer /u tanečního kola/
vystoupení SVPT Lipta Liptál, vystoupení souboru z BLR, RLR
Neděle: 14,00 hod - vystoupení SVPT Lipta Liptál, dětského souboru Malá Lipta, souborů z BLR, RLR

informace spoz

V 1. pololetí roku 1984 se narodilo 12 dětí, proběhla dvě slavnostní vítání občánků do života.

NAROZENÍ

Bořutová Štěpánka, nar. 5.1.1984, čp. 20, Slováček Martin nar. 15.1.1984, čp. 385, Fendrychová Hana, nar. 6.2.1984, čp. 310, Pisklák Daniel, nar. 17.2.1984, čp. 405, Výchopen Pavel, nar. 2.3.1984, čp. 321, Kašpárková Jana, nar. 4.3.1984, čp. 290, Zedníková Hana, nar. 1.4.1984, čp. 271, Zrník Jaromír, nar. 10.4.1984, čp. 77, Lukášová Simona, nar. 4.4.1984, čp. 443, Valchářová Pavla, nar. 29.4.1984, čp. 96, Gerža Milan, nar. 12.5.1984, čp. 95, Hajtr Lukáš, nar. 19.6.1984, čp. 273.

UMRTÍ

Rezník Jan, čp. 196, Mrnúštík Karel, čp. 367, Tomanová Františka, čp. 339, Zycha Břetislav, čp. 102, Palát Petr, čp. 249, Rezník Jan, čp. 145, Zavrťáková Františka, čp. 401, Bělíček Jan, čp. 372, Škrabánek Josef, čp. 208, Šimara Pavel, čp. 97, Geržová Anna, čp. 45, Stojka Roman, DD.

JUBILEA

- 50 let se dožívá: Obadal Josef, nar. 7.9.1934, čp. 388, Josef Paška, nar. 24.12.1934, čp. 62, Vaculíková Zdenka, nar. 28.10.1934, čp. 82.
- 60 let se dožívá: Danová Marie, nar. 23.11.1924, čp. 54, Mrnůstík Jan, nar. 12.11.1924, čp. 70, Miková Lydie, nar. 6.10.1924, čp. 411, Vaculíková Lydie, nar. 28.11.1924, čp. 51.
- 65 let se dožívá: Hrtánová Marie, nar. 19.11.1929, čp. 124, Chmelařová Marie, nar. 11.10.1919, čp. 37, Matoška Karel, nar. 28.7.1919, čp. 87, Polášková Vlasta, nar. 9.7.1919, čp. 114, Pivodová Františka, nar. 14.12.1919, čp. 352, Smilková Anna, nar. 14.12.1919, čp. 98, Kahounová Miroslava, nar. 12.10.1919, čp. 8.
- 70 let se dožívá: Calová Františka, nar. 2.12.1914, čp. 211, Davidková Julie, nar. 21.12.1914, čp. 338, Konařová Marie, nar. 30.10.1914, čp. 309, Londová Marie, nar. 28.8.1914, čp. 5, Mikšíková Marie, nar. 30.12.1914, čp. 193, Mrlinová Anežka, nar. 5.8.1914, čp. 329, Němečková Josefa, nar. 3.12.1914, čp. 255, Zaoral Josef, nar. 20.11.1914, čp. 295.
- 75 let se dožívá: Hrbáčková Aloisie, nar. 27.10.1909, čp. 86, Kovařík Jan, nar. 25.12.1909, čp. 234, Němeček Josef, nar. 11.9.1909, čp. 255, Olšák Karel, nar. 5.11.1909, čp. 104, Smilek Pavel, nar. 19.10.1909, čp. 98, Smilek Karel, nar. 28.10.1909, čp. 133, Vaculík Pavel, nar. 9.11.1909, čp. 178.
- 80 let se dožívá: Chmelař Jan, nar. 16.9.1904, čp. 283, Miková Františka, nar. 15.9.1904, čp. 72, Smilek Josef, nar. 9.12.1904, čp. 23, Jurajdová Olga, nar. 24.11.1904, čp. 312, Hroudny Vavřinec, nar. 9.8.1904, čp. 3.
- 81 let se dožívá: Frýdl Jan, nar. 11.10.1903, čp. 404;
- 82 let se dožívá: Tkadlecová Františka, nar. 22.12.1902, čp. 177, Frýdlová Františka, nar. 12.10.1902, čp. 327, Mrnůstík Josef, nar. 13.12.1902, čp. 251.
- 83 let se dožívá: Mrnůstíková Rozálie, nar. 31.7.1901, čp. 67, Obadal Jan, nar. 8.12.1901, čp. 138, Zavrták Josef, čp. 186, nar. 15.11.1901.
- 84 let se dožívá: Kutěj Oskar, nar. 9.10.1900, čp. 335, Mozga Pavel, nar. 16.9.1900, čp. 30, Valchářová Marie, nar. 1.11.1900, čp. 37.
- 85 let se dožívá: Chmelařová Veronika, nar. 7.9.1909, čp. 1899, 20.
- 86 let se dožívá: Mikšíková Františka, nar. 4.9.1898, čp. 341.
- 87 let se dožívá: Tkadlecová Františka, nar. 11.8.1898, čp. 252.

Blahopřejeme

Odjezdy autobusů ze zastávky Liptál - střed směr Vsetín
v pracovní dny pondělí - pátek

<u>Odjezd</u>	<u>Cílová stanice</u>	<u>Poznámka</u>
4,54	Vsetín	ze Špice
4,54	n.p. MEZ	
5,00	Vsetín	
6,00	"	ze Špice
6,11	Ostrava	
6,18	Vsetín	
6,35	Žilina	
7,03	Vsetín	ze Špice
7,27	Rožnov	
7,40	Vsetín	jen v době škol. vyučování
7,58	Vsetín	
8,46	"	
9,43	"	
10,43	"	
12,07	Rožnov	
12,50	Vsetín	
13,28	Vsetín	ze Špice
14,30	"	"
14,47	Rožnov	
15,18	Vsetín	
15,28	"	ze Špice
15,35	Žilina	
15,56	Vsetín	
16,18	"	ze Špice
17,00	"	
17,37	"	
17,50	"	
18,20	Ostrava	
19,01	Vsetín	
19,57	"	
21,25	"	
23,10	"	

Odjezdy autobusů ze zastávky Liptál - střed směr Gottwaldov
v pracovní dny pondělí - pátek

<u>Odjezd</u>	<u>Cílová stanice</u>	<u>Poznámka</u>
4,34	Gottwaldov	
5,40	"	
5,40	Špice	
6,32	Špice	
6,45	Gottwaldov	
6,50	"	
7,15	Vizovice	
7,30	Liptál-střed	jen v době škol.vyuč.
8,10	Mikulov	
8,15	Gottwaldov	
8,25	"	
9,08	"	
9,47	Špice	
10,55	Gottwaldov	
11,45	Vizovice	
12,37	Gottwaldov	
12,57	"	v prac.den po dni prac.klid
12,58	"	
13,18	Liptál-střed	
14,10	Gottwaldov	
14,12	Špice	
14,51	Vizovice	
15,07	Gottwaldov	
15,10	Špice	
16,07	Špice	
16,37	Gottwaldov	
16,39	"	
16,42	"	
17,02	Špice	
18,20	Gottwaldov	
18,43	"	
18,47	Špice	
20,07	Gottwaldov	
20,35	"	
22,58	Gottwaldov	přes Špici

Odjezdy autobusů ze zastávky Liptál-střed - směr Vsetín
v sobotu - den pracovního volna

<u>Odjezd</u>	<u>Cílová stanice</u>	<u>Poznámka</u>
5,02	Vsetín	ze Špice
6,02	"	
6,11	Ostrava	
6,35	Žilina	
7,03	Vsetín	ze Špice
7,27	Rožnov	
8,46	Vsetín	
9,43	Vsetín	
9,57	Vsetín	
10,08	Žilina	
11,47	Vsetín	
13,12	Rožnov	
13,35	Žilina	
14,37	Vsetín	
15,05	Ostrava	
16,22	Rožnov	
17,00	Vsetín	
17,50	Vsetín	
18,20	Ostrava	
19,01	Vsetín	
21,24	Vsetín	
	<u>Směr Gottwaldov</u>	
5,40	Gottwaldov	
6,45	"	
6,50	"	
8,10	Mikulov	
8,15	Gottwaldov	
8,25	"	
9,08	"	
9,47	Špice	
12,37	Gottwaldov	
12,37	Špice	
13,37	Gottwaldov	
14,10	Gottwaldov	
15,01	"	
16,39	"	
16,42	"	
18,25	"	
19,58	Jasenná	
20,07	Gottwaldov	

Odjezdy autobusů ze zastávky Liptál - střed směr Vsetín
v neděli - den pracovního klidu

<u>Odjezd</u>	<u>Cílová stanice</u>	<u>Poznámka</u>
5,02	Vsetín	ze Špice
6,11	Ostrava	
6,35	Žilina	
7,03	Vsetín	ze Špice
7,27	Rožnov	
8,46	Vsetín	
9,57	Vsetín	ze Špice
10,08	Žilina	
11,47	Vsetín	
13,12	Rožnov	
14,37	Vsetín	
15,35	Žilina	
15,48	Vsetín	ze Špice
16,22	Rožnov	
17,00	Vsetín	
17,50	Vsetín	
18,20	Ostrava	
19,01	Vsetín	
19,57	Vsetín	
21,24	Vsetín	

Směr Gottwaldov

6,45	Gottwaldov	
6,50	"	
8,10	Mikulov	
8,15	Gottwaldov	
8,25	"	
9,08	"	
9,47	Špice	
12,37	Gottwaldov	
14,10	"	
15,01	"	
15,33	Špice	
16,39	Gottwaldov	
16,42	"	
18,13	"	
18,45	Gottwaldov	
19,01	"	
20,07	"	
20,18	Špice	
20,54	Gottwaldov	den před pracovním dnem

Zpravodaj MNV Liptál vydává MNV v Liptále nákladem 300 výtisků. Řídí redakční rada. Povořeno CNV Vsetín, odborem kultury ze dne 16.2.1983 pod čj. 403/11/83 -Mů.